

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคามตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
2. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
 - 2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)
 - 2.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)
3. เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5) ปีระยะยาว
6. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารสถานศึกษา

หลักการบริหารสถานศึกษาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ที่มุ่งยกระดับการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง การจัดองค์กรเป็นนิติบุคคลตาม

กฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะย่อมจะมีอิสระในการบริหารทั้งทรัพยากรบุคคล และ อำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ สถานศึกษากำหนดโครงสร้างบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ ให้สอดคล้องกับความเป็นนิติ บุคคล กล่าวคือมีความอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว รวมทั้งสถานศึกษาสามารถจัดหารายได้ ผลประ โยชน์ และระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น แต่ ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาก็ต้องมีความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เพื่อ ป้องกันความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงกำหนด ภารกิจการบริหารไว้ 4 ด้านดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 32 - 77)

1.1 การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่าย ดังนี้

- 1.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.1.3 การวัดผล ประเมินผล เปรียบเทียบโอนผลการเรียน
- 1.1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.1.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
- 1.1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และ

องค์กรอื่น

- 1.1.12 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้แก่ บุคคล ครอบครั้ว หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.2 การบริหารงบประมาณ มีขอบข่ายดังนี้

- 1.2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

1.2.2 การจัดสรรงบประมาณ

1.2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและ
ผลการดำเนินงาน

1.2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.2.5 การบริหารการเงิน

1.2.6 การบริหารการบัญชี

1.2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

1.3 การบริหารงานบุคคล มีขอบข่าย ดังนี้

1.2.1 การวางแผนอัตรากำลัง

1.2.2 การสรรหาและบรรจุตั้ง

1.2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

1.2.4 วินัยและการรักษาวินัย

1.2.5 งานการออกจากราชการ

1.4 การบริหารงานทั่วไป มีขอบข่าย ดังนี้

1.4.1 การดำเนินงานธุรการ

1.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

1.4.3 การพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

1.4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

1.4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร

1.4.6 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

1.4.8 การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

1.4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

1.4.10 การรับนักเรียน

1.4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม
อัธยาศัย

1.4.12 การส่งเสริมกิจการนักเรียน

1.4.13 การประชาสัมพันธ์

1.4.14 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
และหน่วยงานอื่น

1.4.15 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

1.4.16 งานบริการสาธารณะ

1.4.17 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในหน่วยงานอื่น

สรุปว่า การบริหารสถานศึกษา มุ่งให้เกิดความอิสระคล่องตัว รวดเร็ว ความสามารถ
ในการจัดการรายได้ผลประโยชน์ การระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาและความรับผิดชอบ
ทางกฎหมายจากการจัดการศึกษา

2. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องข้องการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 ได้ให้ความหมายของคำว่าการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญ
งอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทาง
วัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจาก
การจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอด
ชีวิต การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา "การศึกษาตลอด
ชีวิต" หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างต่อเนื่องตลอด

ชีวิต สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย
 สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจ
 หน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า
 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับ
 คุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง
 และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การ
 ประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและ
 โอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง
 และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทาง
 ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือ
 ขูพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้
 บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่
 เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความ
 ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการ
 ศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบ ที่เหมาะสมโดยคำนึงถึง
 ความสามารถของบุคคลนั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ใน
 ความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจน ให้ได้รับการศึกษา
 นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัวนอกเหนือจากรัฐ เอกชน
 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร
 วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย
 การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปี ก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การศึกษาระดับอุดมศึกษา
 แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา การแบ่งระดับหรือการเทียบ

ระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้า ปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน สถานศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1.1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

2.1.2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียน ที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

2.1.3 ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันอื่นเป็นผู้จัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5)

2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559)

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2547 : 9) ได้กล่าวถึงส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาชาติ

1.1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มี โอกาสเข้าถึงการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายคือ

1.1.1 เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปีทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้าน ก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา

1.1.2 เด็กทุกคนจบการศึกษาภาคบังคับเก้าปี

1.1.3 คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี

1.1.4 มีกำลังคนด้านอาชีพศึกษาระดับต่างๆ ที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ

กับ

1.1.5 ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

มีการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

1.1.6 ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีมีโอกาสได้รับการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาที่จัดในหลากหลายรูปแบบ

1.1.7 มีการจัดบริการการศึกษาในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ทั้งที่เป็นการศึกษา

ในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มโอกาสและทางเลือกในการศึกษาของประชาชนทุกคน

2. การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพโดยมี

เป้าหมายคือ

2.1 ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนดีและมี

ความสุข

2.2 ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และความสามารถในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

2.4 สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา

3. การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม โดยมีเป้าหมายคือ

3.1 มีการบูรณาการด้านการศึกษาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมทั้งในเนื้อหา

กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3.2 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน

องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นทุกแห่ง ร่วมคิดและร่วมดำเนินงานเพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมรวมทั้งค่านิยมเชิงสุนทรียภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ดี

3.3 คนไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมตามระบบวิถีชีวิตที่ดี

งาม

4. การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายคือ

4.1 คนไทยทุกคนมีความรู้ ความคิด และความใฝ่รู้ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคู่ไปกับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

4.2 ผู้ผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการ และได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

4.3 ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีคุณภาพและมีสัดส่วนที่ทัดเทียมกับที่มีอยู่ในประเทศผู้นำในระดับนานาชาติ

4.4 บุคลากรที่ทำ งานวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและความรู้ความสามารถอย่างจริงจังในสาขาของตน

4.5 ผู้ผลิตนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถทำ การวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างความรู้และการเรียนรู้และนวัตกรรมได้

5. สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรม ของคน

5.1 คนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ

5.2 คนไทยทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริตรู้จักผิดชอบชั่วดี มีระเบียบวินัย ประหยัด อุดม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีสุขภาพแข็งแรง

5.3 คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุแต่ละวัยจากสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย มีคุณภาพ และยืดหยุ่นตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน

6. การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย โดยมีเป้าหมายคือ

6.1 เพิ่มสัดส่วนการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศจากภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และเพิ่มขึ้นตามสมรรถนะทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ และความจำเป็นเร่งด่วนในการวิจัยและพัฒนาเฉพาะเรื่อง โดยจัดระบบการจัดสรรอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

6.2 มีการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศาสตร์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และมนุษยศาสตร์ ทั้งที่เป็นการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยที่มุ่งการประยุกต์ใช้ประโยชน์ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น

6.3 มีบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในอัตราที่ใกล้เคียงกับที่มีในประเทศผู้นำ ในระดับนานาชาติ

7. การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้ เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้

7.1 มีการพัฒนาความรู้และการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

7.2 มีการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

7.3 มีการใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนาในทุกภาคการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่นำมาสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้นของคนไทยพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้

8. การส่งเสริมและสร้างสรรคทุนทางสังคม วัฒนธรรมธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไทย โดยมีเป้าหมายคือ

8.1 สถาบันในสังคมทุกสถาบันสามารถทำ หน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันพัฒนาจิตใจคุณภาพชีวิตที่ดีงามและมีความสุขของคนและสังคมไทยได้ตลอดไป

8.2 มีการฟื้นฟู พัฒนา และสร้างสรรคพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เกิดความดีงามเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิตที่ดีงามและมีความสุขของคน

9. การจำกัด ลด ขจัด ปัญหาทางโครงสร้างที่ก่อ ให้เกิดและหรือคงไว้ซึ่งความยากจน ขัดสน ด้อยทั้ง โอกาส และศักดิ์ศรีของคนและสังคมไทยเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยมีเป้าหมายคือ

9.1 ประชากรในวัยเรียน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ซึ่งครอบคลุมถึงกลุ่มผู้ยากไร้ ผู้ที่อยู่ห่างไกลที่เสียเปรียบ ผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ผู้พิการและทุพพลภาพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบทมี โอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีในรูปแบบที่หลากหลายที่จัดอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

9.2 ประชากรผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มมีโอกาสในการเข้าถึงและได้รับการบริการทางการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

9.3 มีการบริหารและจัดการศึกษาที่เป็นอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

9.4 ประชาชน ชุมชน องค์กรประชาคมมีความเข้มแข็ง สามารถร่วมคิด ร่วมตัดสินใจกำกับ ดูแล ตรวจสอบตลอดจนสนับสนุนการค้า เน้นกิจกรรมสาธารณะที่มีผลกระทบต่อชุมชนและท้องถิ่นโดยรวม

10. การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการพัฒนาประเทศโดยมีเป้าหมายดังนี้

10.1 มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกันทุกเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายอย่างมีระบบ

10.2 ประชาชนทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสามารถใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในการเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามสมควร

11. การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทย โดยมีเป้าหมายดังนี้

11.1 ทุกส่วนของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศมีส่วนร่วมระดมทุนเพื่อการเรียนรู้ของคนไทยทุกคน

11.2 เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมในการร่วมลงทุนจัดการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในระดับที่เอกชนมีศักยภาพในการจัดมากขึ้น

11.3 มีการจัดสรรทรัพยากรจากการร่วมลงทุนของทุกส่วนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

2.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547 : 9) ได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปีเป็นการจัดการศึกษา ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีสาระเกี่ยวข้องดังนี้

1. จุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ

ประสานสัมพันธ์กัน

1.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และ

รักการออกกำลังกาย

1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

1.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วย

ในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างค่อนเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทัน่วงที

3. ระยะเวลาเรียนใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 – 3 ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่นับเนื้อหา การท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะ การคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

สรุปว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาการพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เน้นการจัดสาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

3. เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวม และจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็น มาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการเป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น

2.2 สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น

2.3 ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยเช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก

ชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปว่า เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

4. แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1 แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้
(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.2547:3-27)

4.1.1 แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

- 1) จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงตามคุณสมบัติที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด
- 2) จัดอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร
- 3) บริหารจัดการ โดยคณะกรรมการศูนย์ซึ่งมี ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างน้อยไม่น้อยกว่า 1 คน

4.1.2 แนวทางการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

- 1) ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษมลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

2) จำนวนชั้นของอาคารตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น จากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และห้อง ไม่ควรมีน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

3) ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่างทางเข้า - ออกจากตัวอาคาร ควรความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใดๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า - ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

4) ประตู - หน้าต่าง ประตู - หน้าต่าง ควรมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู - หน้าต่าง ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

5) พื้นที่ใช้สอย ควรจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม

4.1.3 แนวทางด้าน การพัฒนาด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

1) ควรจัดการศึกษาในลักษณะของการเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา ไปพร้อม ๆ กับการให้การศึกษาตามความสามารถของแต่ละบุคคล

2) ควรจัดประสบการณ์สำหรับเด็กเพื่อให้เด็ก ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม

3) ควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ทราบว่าแต่ละวันควรทำอะไร เมื่อไร และอย่างไร

4.1.4 แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

1) จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบเป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3) มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้ โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่างๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว

5) จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่างๆ

6) จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

7) จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่างๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนใน

ท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำกับดูแลการบริหารงานเชิงนโยบายของศูนย์ฯ

4.2 แนวทางการพัฒนาเด็กอายุ 3 - 5 ปีของกระทรวงศึกษาธิการ

4.2.1 รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายหัวสำหรับผู้เรียนอายุ 3 - 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2547:34) ได้กล่าวถึงดังนี้

1) เป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐาน เป็นเงิน 500 - 800 บาท/คน/ปีสำหรับเด็กทุกคนโดยจัดสรรให้ตามความแตกต่างในคุณลักษณะของโรงเรียน/ศูนย์เด็ก (ขนาดและที่ตั้ง)

2) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพ โดยจัดสรรให้ตามความแตกต่างในคุณลักษณะของตัวผู้เรียน และให้เฉพาะเด็กด้อยโอกาส/ยากจน ดังนี้ อุดหนุนเป็นค่าอาหารกลางวัน คนละ 13 บาท อุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม) คนละ 7 บาท อุดหนุนเป็นค่าวัสดุการศึกษาเด็กเล็กคนละ 600 บาท/ปี

3) อุดหนุนเป็นค่าเงินเดือนครู/ผู้ดูแลเด็ก ประมาณ 2,400- 3,400 บาท/คน/ปี (คำนวณจากเงินเดือนครู/ผู้ดูแลเด็กเท่ากับ 4,000 -7,000 บาท/เดือน และภาระงานของครู/ผู้ดูแลเด็กในอัตราส่วน ครู/ผู้ดูแลเด็ก : นร. เท่ากับ 1 : 25) โดยจัดสรรให้โรงเรียนเอกชนและศูนย์พัฒนาเด็ก

4.2.2 รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าพัฒนาและฝึกอบรมครู/ผู้ดูแลเด็ก โดย

1) ปีแรกเป็นการพัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในศูนย์เด็กจำนวน 12,061 แห่ง แห่งละ 2คน รวม 24,122 คน โดยให้เป็นค่าฝึกอบรม ประมาณคนละ3,000 บาท/ปี

2) ในระยะต่อมาเป็นการฝึกอบรมครู/ผู้ดูแลเด็กที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการในการพัฒนาและฝึกอบรมครู/ผู้ดูแลเด็ก

4.2.3 รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อพัฒนาพ่อแม่ ผู้ปกครองให้มีความรู้-เรื่องการศึกษาและพัฒนาเด็ก 3-5 ปี โดยให้โรงเรียน/ศูนย์เด็กจัดกิจกรรมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ในอัตรา 50-100 บาท/คน/ปี ตามความแตกต่างในคุณลักษณะของโรงเรียน/ศูนย์เด็ก (ขนาดและที่ตั้ง)

4.2.4 รัฐจัดสรรอุดหนุนให้โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็ก โรงเรียน/ศูนย์เด็กที่ไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ(ผลจากการประเมินของต้นสังกัด) จะต้องได้รับการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อม วัสดุ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้โรงเรียน/ศูนย์เด็ก

อย่างน้อยที่สุดมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานด้าน-ปัจจัย (input) และกระบวนการ (process) โดยจัดสรรให้ตามความ-ขาดแคลนของแต่ละโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็ก ประมาณ 20,000 บาท/แห่ง

สรุปว่าแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นควรพัฒนา ในด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสถานที่ ไปพร้อมกัน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

5. นโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 1-56) ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาดังนี้

1. วิสัยทัศน์

ในปี 2559 เด็กปฐมวัยทุกคนได้ รับและมีการพัฒนาที่ ดีและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุล เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กในระยะต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์

2.1 เพื่อให้มีแนวคิดและแนวทางร่วมกันทั้งระดับชาติและทุกระดับในการส่งเสริมสนับสนุนเด็กปฐมวัยทุกคนให้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตน

2.2 เพื่อให้กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนานโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัยฯ ไปดำเนินการจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ /แผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ข้อเสนอแนะการวิจัย การติดตาม และประเมินผล

2.4 เพื่อให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

3. นโยบาย

พัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 - 5 ปี ทุกคน อย่างมีคุณภาพ เต็มศักยภาพ มีครอบครัว เป็น แกนหลัก และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้ มีส่วนร่วมในการจัดบริการ และสิ่งแวดล้อมที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและการพัฒนาเด็กตามวัย

4. กลุ่มเป้าหมาย

4.1 เด็กอายุ 0-5 ปี ทุกคน

4.2 พ่อ แม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

4.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง แก่ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก พี่เลี้ยงเด็กผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ฯลฯ

4.4 ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนต่างๆ ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน/เยาวชน ฯลฯ

4.5 สังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาชีพและองค์กรวิชาชีพต่างๆ องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ ฯลฯ

5. ยุทธศาสตร์หลัก

ยุทธศาสตร์หลัก เป็นแนวคิดและทิศทางที่ จะนำไปเป็นกรอบในการจัดทำ แผนปฏิบัติการที่ ชัดเจนต่อไปยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์

5.1 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

5.1.1 แนวคิด

1) เด็กปฐมวัย 0-5 ปี ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคนต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสื่อสารและการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทุกคนต้องมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์

2) มีการพัฒนารูปแบบการให้ บริการที่เหมาะสมหลากหลาย และทั่วถึง ในการพัฒนาเด็กทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคน ให้ มีการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคมจริยธรรม และการมีนิสัยที่ดีจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและครูปฐมวัย หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นอย่างมีคุณภาพ

3) มีการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนผ่านบริการตามวัยของเด็กระหว่างครอบครัวกับสถานบริการและ/หรือสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 เป้าหมาย

1) การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ให้ ครอบครัวเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านในกรณีที่จำเป็นให้สถานรับเลี้ยงเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เป็นที่ ให้บริการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก โดยมีผู้เลี้ยงดูเด็ก/พี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเด็กปฐมวัยและพัฒนาเด็ก ที่สำคัญคือให้ พ่อแม่ และครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ซิดมากที่สุด

2) การพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปี เด็กอายุ 3-5 ปี ครอบครัวยังคงเป็นแกนหลักการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการและให้ สถานพัฒนาเด็กสถานศึกษาหรือรูปแบบอื่น ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย เป็นที่ ให้บริการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็ก โดยผู้ดูแลเด็ก และครู ฯลฯ มีลักษณะเป็น "มืออาชีพ"คือ มีความรู้ เจตคติ ค่านิยม รวมถึงมีทักษะที่เหมาะสมและดีที่สุดในการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็กรอบด้านในสิ่งแวดล้อมที่ เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก โดยมีพ่อแม่ผู้ปกครอง และครอบครัวมีส่วนร่วมและให้ ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอในกรณีที่ พ่อแม่ ประสงค์จะเลี้ยงดูและให้การเรียนรู้ลูกด้วยตนเองหรือจัดเป็นกลุ่มๆ ในชุมชน รัฐต้องสนับสนุนให้ พ่อแม่มีความรู้และทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน

3) การพัฒนาเด็กอายุ 0 - 5 ปี ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพรวมถึงการให้ การบริการด้านสุขภาพทางกายและทางจิตใจแก่ เด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาปัญหาและข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นโดยระบบการส่งต่อที่ดี ทันต่อสถานการณ์ เป็นการเชื่อมโยงจากบ้านไปสู่ ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน และหน่วยบริการทางการแพทย์ ในกรณีที่ จำเป็นเด็กสามารถได้รับการตรวจรักษาและบำบัดฟื้นฟูที่ทันการณ์

5.1.3 แนวทาง/มาตรการ

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดบริการในสถานพัฒนาเด็กและสถานบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพที่ จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชนและชุมชน โดยมุ่งเน้นการอบรมปมนิสัย การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเป็นองค์ รวม ทั้งทางร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม ให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เขาถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่อง ให้ มีจิตสำนึกผูกพันต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ที่เน้นตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญเน้นการคิดสร้างสรรค์ การคิดริเริ่ม จินตนาการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและเหมาะสมในด้านความคิด ทรรศนะ และความรู้สึกมีการสร้างวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์ กับผู้อื่นในทางที่ดีที่สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ สนใจใฝ่ดี และซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ รวมทั้งปฏิรูปวิธีการอบรมเลี้ยงดู วิธีจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ วิธีพัฒนากระบวนการคิด และสื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ตามกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน พร้อมทั้งสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทำทนายเด็กให้ อยากรู้มากขึ้นเพื่อสร้างความพอใจและความสุขให้แก่เด็ก

2) สนับสนุน โครงการต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกด้านอย่างบูรณาการเช่น โครงการพัฒนาครอบครัว โครงการครอบครัวดีมีสุขเป็นต้น โดยสนับสนุนชุมชนที่มีการดำเนินการอยู่แล้วให้ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตลอดจนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชนในเมืองตำบล/หมู่บ้าน ที่มุ่งพัฒนาเด็ก โดยอาศัยผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนหลัก รวมทั้งมีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่ เป็นผู้ให้การสนับสนุน

3) เด็กปฐมวัยต้องได้รับการตรวจร่างกายและประเมินพัฒนาการเพื่อค้นหา และเฝ้าระวังหากพบความบกพร่อง ผู้ดูแลเด็ก (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล ฯลฯ) ต้องให้การบำบัดช่วยเหลือหรือส่งต่อไปยังศูนย์ หรือหน่วยงานที่ ดูแลเฉพาะทางทันที

4) รัฐต้องจัดบริการเพื่อการพัฒนาและบริการทางการศึกษาที่ ตอบสนอง ความต้องการตามความจำเป็นของเด็กทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

5) กำหนดหลักเกณฑ์ และมาตรฐานแห่งชาติ โดยกำหนดให้ มีการจัดทำตัวบ่งชี้ คุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้ เป็นสากล สอดคล้องกับ ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาเด็กและวิธีการเชิงนวัตกรรม พร อมทั้งมีการติดตามและประเมินผล ด้านคุณภาพให้ เป็นไปตามที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กำหนด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47, 48 และ 49

6) ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกเพื่อให้ผู้ใช้ บริการสามารถตรวจสอบและเลือกการบริการที่เหมาะสม

7) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนผ่านบริการตามวัยระหว่างครอบครัวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/อนุบาลศึกษา โดยเฉพาะระบบส่งต่อเชื่อมโยงเด็กที่มีความบกพร่องไปยังผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง หรือให้เด็กได้รับการตรวจวินิจฉัย และช่วยเหลือแก้ไขตั้งแต่แรกเริ่ม และให้มีระบบเชื่อมสัมพันธ์ ที่ต่อเนื่องระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง กับผู้ดูแลเด็กประเภทต่างๆ ที่ให้บริการสำหรับเด็กปฐมวัย

8) ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนภาคธุรกิจเอกชน แลผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาทักษะทุกด้าน ที่มีคุณภาพและราคาถูก

5.2 ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.2.1 แนวคิด

1) พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สมาชิกในครอบครัว คู่สมรสใหม่ ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ หญิงตั้งครรภ์ ครู บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข และผู้นำชุมชนผู้นำท้องถิ่นต้องได้รับการพัฒนา ให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งได้คุ้มครองป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่างๆอันจะเกิดขึ้น ได้

5.2.2 เป้าหมาย

1) การพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี ให้ใช้ หลักการที่มีบ้านและครอบครัว โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญเป็นฐานในการอบรมเลี้ยงดู (home based approach) และพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

2) พัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่ เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในด้านจิตวิทยา พัฒนาการเด็กตั้งแต่ ยังอยู่ในครรภ์ จนถึงอายุ 5 ปี รวมถึงการให้ความรู้พื้นฐานด้านพัฒนาการเด็กอายุ 6-8 ปี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องของพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้งนี้จะต้องครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน ถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ

5.2.3 แนวทาง/มาตรการ

1) จัดบริการเสริมความรู้ความเข้าใจตลอดจนฝึกทักษะพ่อ แม่ ครอบครัว

คู่สมรสใหม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาเด็กปฐมวัยและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกคนในสถานะต่างๆ กัน อย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย

2) สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้ มีการผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองผู้เลี้ยงดูเด็ก ครูผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ชุมชน สังคมในเรื่องความรู้ที่ถูกต้องของการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย

3) จัดให้มีแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กที่ก้าวหน้าเหมาะสมตามวัย สำหรับผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้และจัดให้มีวิธีการประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย และคู่มือในการสังเกตพัฒนาการของเด็กแบบง่ายที่

4) ดำเนินการให้มีการปฏิรูปกระบวนการผลิตผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู และบุคลากรอื่น

5) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทในสถานบริการ สถานศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็น "มืออาชีพ"

6) ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแล และทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

7) ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้ สมาคมวิชาชีพสำหรับบุคลากรด้านเด็กปฐมวัยหรือชมรม

8) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมผู้ปกครองของกลุ่มเด็ก

5.3 ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3.1 แนวคิด

1) ทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ องค์กร สถาบันสื่อมวลชน ในทุกระดับ มีส่วนร่วมในการเฟื่องฟู ดูแลส่งเสริม คุ้มครอง ปกป้อง และระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับท้องถิ่น

2) พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริม สนับสนุนให้มีการวิจัย ทดลองเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างเป็นรูปธรรม

5.3.2 ป้าหมาย

1) รัฐและสังคมร่วมรับผิดชอบในการจัดตั้งแวดล้อม และบริการให้ครอบครัวและผู้เลี้ยงดูได้ พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจร ตั้งแต่ การวางแผนปฏิบัติการเฟื่องฟูติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

2) สร้างความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ให้เอื้อต่อครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัยสามารถดำเนินการดูแลปกป้อง คุ้มครอง และจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยได้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) เมื่อชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและความรู้ ความสามารถ ให้รัฐกระจายความรับผิดชอบไปยังชุมชนท้องถิ่น (ครอบครัว ชุมชนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชนองค์กรธุรกิจ และอื่นๆ) ดำเนินการเต็มที่ในทุก ด้าน โดยรัฐมีหน้าที่ กำหนดนโยบายระดับชาติ แนวทาง รูปแบบการตรวจสอบ มาตรฐาน การ ประเมินผล การสนับสนุนและการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ พร้อมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อม และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

4) สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสร้างเสริม พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้วยการเผยแพร่ ความรู้และทักษะให้ พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็กใน รูปแบบต่างๆ รวมถึงกระตุ้นให้ สังคมเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3.3 แนวทาง/มาตรการ

- 1) ด้านพัฒนาการมีส่วนร่วม
- 2) ด้านวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้
- 3) ด้านพัฒนาองค์กร กลไกการบริหารงานประสานงาน และติดตาม

ประเมินผล

4) ด้านระดมทรัพยากร

5) ด้านส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเพื่อเฝ้าระวังการผลิตและนำเสนอสื่อ

6) ด้านสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7) ด้านกฎหมาย

5.4 หน่วยงานที่ร่วมพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย

(0 – 5 ปี)ระยะยาว

5.4.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5.4.2 กระทรวงสาธารณสุข

5.4.3 กระทรวงมหาดไทย

5.4.4 กระทรวงศึกษาธิการ

5.4.5 กระทรวงแรงงาน

- 5.4.6 กระทรวงวัฒนธรรม
- 5.4.7 กระทรวงกลาโหม
- 5.4.8 กระทรวงยุติธรรม
- 5.4.9 กระทรวงการคลัง
- 5.4.10 สำนักนายกรัฐมนตรี
- 5.4.11 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 5.4.12 ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน

สรุปว่า นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) มุ่งส่งเสริมการจัดบริการในสถานพัฒนาเด็กและสถานบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพที่ จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชนและชุมชน โดยมุ่งเน้นการอบรมบ่มนิสัย การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเป็นองค์ รวม ทั้งทางร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม ให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เขาถึงความดีงาม ความถูกต้อง(จิตวิญญาณ) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่อง ให้มีจิตสำนึกผูกพันต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

6. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552 : 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบแบ่งเป็นดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน
3. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่รับการถ่ายโอนจากกรมศาสนา
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง

จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2552 ทั้งหมด 368 ศูนย์ ดังนี้ (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวนศูนย์	จำนวน ผู้ดูแล	จำนวน เด็กเล็ก
1	นาเชือก	60	140	2,232
2	พยัคฆภูมิพิสัย	58	112	2,056
3	วาปีปทุม	50	102	1,784
4	บรบือ	44	117	1,723
5	โกสุมพิสัย	31	70	1,189
6	กันทรวิชัย	25	67	834
7	เมือง	20	45	765
8	แกดำ	18	40	672
9	บรบือ	44	117	1,723
10	เขียงยืน	17	38	425
11	ชื่นชม	12	26	420
12	ยางสีสุราช	11	28	432
13	กุฉีกรัง	8	20	278
	รวม	368	845	13,330

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

เกียรติขจร ชัยอมฤต (2550 : 130-140) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1.การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กตามลำดับ 2. เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ทั้ง โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่าผู้บริหาร โรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน เรื่อง สภาพแวดล้อมต้องสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสมกับวัย และควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียนเป็นประจำ มากเป็นอันดับแรก ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องการสร้างหลักสูตรควรเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นมาเป็นอันดับแรก ส่วนผู้ปกครองนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตร ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และคำนึงถึงความสนใจ ความแตกต่าง และความสามารถของเด็กมาเป็นอันดับแรก

แก้วใจ แสนโสม (2551 : 81-92) ได้ศึกษาการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ บ้านหนองนกเขียน โดยการใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง และการวางแผนมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยรวมละรายด้านทั้ง 5 ด้านคือ การค้นหาปัญหา การวางแผน การแก้ไขปัญหา การประเมินผลและการแก้ไขปัญหาในระดับมากที่สุดและเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบระดับดี การพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) และการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพทำให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามวงจรเพิ่มขึ้น และมีผลทำให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ จึง

ควรสนับสนุนให้มีการนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอื่น หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

กัญณาภัค พรหมศิริ (2550 : 62-76) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย พบว่า ประการแรกระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรเป็นลำดับสุดท้าย ประการที่สองการเปรียบเทียบระดับปัญหา การบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลหนองคาย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความเห็นต่อระดับปัญหา การบริหารสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวมทุกด้าน ด้านบุคลากร และด้านวัสดุ อุปกรณ์ แตกต่างกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนด้านการจัดการ ทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน บ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับด้านงบประมาณ ไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ โดยจัดให้มีการอบรมบุคลากรอยู่เสมอ ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน บริหารงบประมาณ ให้เกิดความโปร่งใส ลดขั้นตอนระเบียบการใช้จ่าย จัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ กับทุกช่วงชั้น มีการตรวจสอบ วัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมกับการใช้งาน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มารับบริการและบริหารจัดการให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

ชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ (2549 : 78-97) ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบระดับ การปฏิบัติการบริหารหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิ

การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี หรือปริญญาตรี กับสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็น โดยรวมต่อการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านคุณธรรมและด้านหลักความรับผิดชอบครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สำหรับด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักการมีส่วนร่วม ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น โคนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามช่วงชั้นที่สอนต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จิตติวรรณ บุญวีรบุตร (2545 : 46-58) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหา การจัดการเรียนการสอนก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2545 ใน โรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาเขตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ด้านครูผู้สอนทั้งโดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง และด้านที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และขาดความรู้ความเข้าใจ

2. ด้านหลักสูตร ทั้งโดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยด้านที่มีปัญหาสูงสุด 2 ระดับแรกคือ ขาดเอกสารคู่มือประกอบหลักสูตรที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน และครูไม่เข้าใจหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งโดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และด้านที่มีปัญหามาก 3 ระดับมากคือ กิจกรรมที่มุ่งเน้นที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ครูขาดการเตรียมแผนการจัดประสบการณ์ก่อนทำการสอนที่หลากหลายในกระบวนการเรียนการสอน

พระมหาวิทยา กิตติปาโล (2551 : 82-96) ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคามพบว่า ประการแรก ปัญหาการจัดการ

ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของปัญหาจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารการเงิน และด้านบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหาระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของปัญหาจากมากไปหาน้อย คือด้านบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า มีปัญหาระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไป ประการที่สอง ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน โดยรวมมีปัญหาไม่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาสูงกว่าครูผู้สอน อย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ประการที่สาม แนวทางการแก้ไข ปัญหาการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะ ไว้เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้ รัฐควรจัดงบประมาณในการส่งเสริมหลักสูตรให้สนองความต้องการของชุมชน ควรมีเครื่องมือที่ทันสมัย ควรมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และการเงินที่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานของตน ควรจัดห้องเรียนและสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียน อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ ควรมีความมั่นคงแข็งแรง

เพลินดา อิทธิสานต์ (2548 : 82-94) ได้ศึกษาเส้นทางสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ โดยศึกษาการสุมตัวอย่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งที่ผ่านการประเมินศูนย์เด็กเล็กนอกระบบระดับพื้นฐาน ระดับดี ระดับดีมาก จากทุกภาคของประเทศ จำนวน 32 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กระดับดี และดีมากประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักคือ 1

การรับรู้เกี่ยวกับศูนย์ศึกษานอกระบบโดยมีผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานนั้น ๆ เป็นที่กระจ่างชัด รับรู้ว่าเป้าหมายสุดท้ายจะเกิดอะไร ผู้มีผู้เกี่ยวข้องคือใคร ตนเองและผู้มีผู้เกี่ยวข้องอย่างไร ทั้งบทบาทเฉพาะบุคคลและบทบาทการประสานงานร่วมกันความรู้เหล่านี้ย่อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานบรรลุผลได้ 2) ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้ที่ได้ศึกษาในระบบ จากประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก จากคำแนะนำระหว่างกรณีพิเศษ ตามงานเจ้าหน้าที่ หรือจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการ 3) ความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกหน่วยของสังคม

สมเกียรติ พิงค์คุณไตรรัตน์ (2548 : 76-89) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามระบบ งบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านการคำนวณต้นทุนกิจกรรม ด้านการบริหารสินทรัพย์และด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. การดำเนินงานตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามจังหวัดโครงการนำร่อง พบว่า จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดนครนายกมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนจังหวัดกระบี่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

4. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานขนาดใหญ่มี

การดำเนินงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

5. การเปรียบเทียบ การดำเนินงานตามระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินงานแตกต่างจากจังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

6. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (โครงการนำร่อง) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าส่วนใหญ่ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจและการจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า

สิริกร สุทิน (2549 : 95) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านงบประมาณเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่าประการแรกโดยรวมมีปัญหาระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการจ่ายเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก สี่ด้าน ได้แก่ด้านการทำหลักฐานการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการรับเงิน ด้านการการรักษาเงิน ด้านการควบคุม และการตรวจสอบ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประการที่สอง การเปรียบเทียบ ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณด้านการเงิน และการบัญชีของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่าปัญหาด้านการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเก็บรักษาเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5 ประการที่สาม การเปรียบเทียบ ปัญหาด้าน งบประมาณเกี่ยวกับการเงิน และการบัญชี ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3 ตามความคิดเห็น ของบุคลากร ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่ามีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545 : 89-99) ได้วิจัยศึกษาภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยพบว่า

1. ด้านการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ประชัญญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย บุคลากรที่มีลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัย และการจัดการด้านอาคารสถานที่

2. ด้านคุณภาพที่บริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนใน โรงเรียนรายด้าน โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพด้านคุณภาพการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนใน โรงเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แนวการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการบริการที่ให้กับเด็กนักเรียน

3. ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนศักยภาพด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัยมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ เด็กปฐมวัยร่าเริง ยิ้มแย้ม มีความสุข แสดงอารมณ์เหมาะสมกับสถานการณ์ มีส่วนสูงและน้ำหนักเหมาะสมไปตามเกณฑ์ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาโต้ตอบ สนทนาได้เหมาะสมกับวัย และมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เซเปิลช่า (Sepiocha. 1998 : 1422-A) ได้ศึกษาถึงการทำงานของผู้บริหารที่เริ่มต้นจะมีภาวะผู้นำและการจัดการที่มีคุณภาพสูงใน โปรแกรมการศึกษาเด็กอนุบาลการวิจัยที่ผ่านมาไม่เห็นด้วยกับประสิทธิภาพของผู้นำและพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับเรื่องดังกล่าวหรือการแสดงลักษณะผู้นำ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่องานวิจัย ได้ส่งผลให้มีการวิจัยในโปรแกรม การศึกษาเด็กอนุบาลตามมา และมีคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำในด้านการมีคุณภาพสูงอย่าง โปรแกรมของสหรัฐอเมริกา นักวิจัยที่ทำให้มีความชัดเจน ในโปรแกรมคือบวกแมนและดิน ค.ศ. 1984 และ ค.ศ. 1984 สามารถทดสอบสมมุติฐานใหม่ได้ พบว่าความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของสังคม เป็นการประยุกต์แบบผู้นำ นักวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของกลุ่มวิจัยรวมนวมจากผู้นำในเด็กจะขึ้นอยู่กับการประสบการณ์ และความรู้ซึ่งจะเจริญเติบโตและพัฒนาไปพร้อมกับการศึกษาพวกเขาจะมีทักษะความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้ลึกเป็น

ตัวของตัวเอง สนับสนุนการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งรู้จักเชื่อฟังพ่อแม่ ซึ่งการค้นพบนี้ทำให้ใช้เป็นกรอบในการพัฒนานักบริหารที่เก่งกาจในอนาคตต่อไป

ไวท์ (White.1991 : 2020-A) ได้ศึกษาความคาดหวังจากเด็กอายุสี่ขวบของครู: การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งต้องการศึกษาความคาดหวังจากเด็กอายุสี่ขวบ 48 คน โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากครูเป็นการจัดลำดับของนักเรียน ประเภทของนักเรียน ผลการประเมินการเรียนประจำปี และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบสิ่งต่อไปนี้ ความคาดหวังในตัวเด็กทางด้านพฤติกรรม การเรียนของครู สังเกตจาก

1. ลักษณะการติดต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน
2. การแก้ปัญหาพฤติกรรม
3. รูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
4. การแก้ไขพฤติกรรมของครู โดยคำพูดทางสังคมทางร่างกาย
5. การมอบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเด็ก

จากพฤติกรรมของครู 3 คน ไม่นำไปสู่คุณลักษณะของนักเรียนมี 4 ประเภทคือนักเรียนที่ครูชอบ ครูไม่ชอบ ครูติดต่อกับนักเรียน และนักเรียนที่ครูไม่ติดต่อกันเลย แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเหมือน ๆ กัน ทำให้ความคาดหวังในตัวเด็กของครูแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของเด็ก ครอบครัวของเด็ก บุคลิกภาพทางสังคม และความสามารถของตนเอง ในระยะแรกของการศึกษา ครูแบ่งเด็กตามอายุได้ 3 ห้องจากนั้นก็สอนเด็กตามความสามารถของกลุ่ม พบว่าความสามารถทางการพูดของเด็กแตกต่างกันบางคนอธิบายความต้องการของตนเองไม่ได้ บางคนเข้าใจกฎเกณฑ์ และความคาดหวังของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองได้ดี

ลาร์คิน (Lakin 1992 : 397-A) ได้ศึกษาเรื่องผู้บริหาร โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา: กับมุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความความหวังและความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่สัมพันธ์กับการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน และประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้บริหารนั้นมีความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้มีส่วนในการเตรียมผู้นำและกำหนดนโยบาย พร้อมกับรองรับความสามารถของผู้นำใน

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทักษะความชำนาญและความเป็นผู้นำผู้วิจัยเลือก
ศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่ไม่พึงประสงค์และแสวงหากำไร จำนวน 16 คน ที่
อยู่ในเขตเมืองบอสตัน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษามีบทบาท
หน้าที่มากมาย ตั้งแต่งานการรักษาความสะอาด และพัฒนาบุคลากร ซึ่งสัมพันธ์กับงบประมาณ
และการได้รับการสนับสนุน และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษาได้รับการอบรม
ทางการบริหารน้อยมาก ดังนั้นจึงอาศัยประสบการณ์ จากการเรียนและประสบการณ์ส่วนตัว
ทำให้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก แต่ส่วนใหญ่ผู้บริหารเหล่านี้เคยเป็นรองผู้อำนวยการมาก่อน
ลักษณะการบริหารจึงเป็นลักษณะแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผู้บริหารที่เป็นสตรีมักมี
ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจ และการตอบสนองความต้องการของเพื่อร่วมงานนอกจากนี้
ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้บริหารขาดเพื่อนในองค์กร แต่ก็โชคที่มีรอง
ผู้อำนวยการช่วยแก้ปัญหาที่ยุงยาก สลับซับซ้อนภายในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์
ระหว่างครูในโรงเรียน

ฮาชิโมโตะ (Hackimoto, 1996 : 3532) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติของครูสอน
เด็กที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขข้อขัดแย้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ โคนอาศัยและสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับครู 2 คน ที่
สอนระดับอนุบาลและชั้นประถมศึกษาโดยใช้ทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ในโรงเรียนในมล
รัฐมิสซูรี ผลการศึกษาพบว่าครูมีส่วนร่วมในการทำงานกับนักเรียนภายใต้สถานการณ์เฉพาะ
เท่านั้น เมื่อนักเรียนขอร้องไห้ให้นักเรียนช่วยครูสามารถเข้าร่วมทำงานกับนักเรียน ในลักษณะที่
ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งหรือปัญหาของนักเรียนเอง
ครูส่วนนี้มีลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ส่งเสริมการแก้ไขข้อขัดแย้งหรือปัญหาของนักเรียน
เช่นสอนให้นักเรียนมียุทธวิธีในการปฏิบัติเพื่อจัดการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งส่งเสริมให้นักเรียนมี
เจตคติเชิงบวกในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างนักเรียนและส่งเสริมการให้นักเรียนได้พัฒนา
ความเข้าใจเกี่ยวกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันนอกจากนั้นยังพบว่าครูมีความเชื่อเกี่ยวกับการให้
นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่สอดคล้องกับกรอบความคิดในเชิงทฤษฎี
การสร้างสรรค้ความรู้และสะท้อนให้เห็นถึงการมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนตาม
ทฤษฎีดังกล่าวได้ โดยครูได้บูรณาการการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง โดยอาศัยการมีประสบการณ์
ที่หลากหลาย

มองตากดู (Montague 1998 : 702- A) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียนอนุบาลที่พูดสองภาษา พบว่าผู้ปฏิบัติต่าง ๆ คิดหาประสิทธิภาพของการสำรวจการเรียนรู้ 5 วิธีการของการใช้ 2 ภาษาของเด็กอนุบาลเพื่อจะได้เขียนได้ ขณะที่ใช้ 2 ภาษาจะผูกพันกับกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหลักสูตรของโรงเรียน ข้อมูลที่รวบรวมประจำวันการได้ยิน และการบันทึกเทป การสัมภาษณ์นักเรียน ทดลองการเรียนรู้เพื่อวัดทักษะการมีส่วนร่วมในการพูดภาษาสเปน หรือฟังบ้างโดยสมาชิกครอบครัวเป็นระยะ ๆ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กอนุบาล พัฒนาการของการใช้ 2 ภาษาร่วมกันรวมถึงการคิดสร้างสรรค์จัดแบ่งผลประโยชน์ของตนเองและสาธารณะ กลุ่มขุนนางจำให้ความสำคัญกับการอ่านออกเขียนได้มากในกระบวนการปฐมนิเทศในการจัดหลักสูตรนั้น ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่าหลักการดำเนินงานของสถานศึกษา นั้นควรให้ความสำคัญตามลำดับดังนี้ ด้านบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก และปัญหาในการดำเนินงานมีดังนี้ ด้านการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร โดยด้านบุคลากรมีปัญหาคือ เวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอนไม่เพียงพอ คุรุขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านหลักสูตรมีปัญหาคือขาดเอกสารคู่มือประกอบหลักสูตรที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน และครูไม่เข้าใจหลักสูตร ด้านวัสดุอุปกรณ์มีปัญหาคือขาดวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณมีปัญหาคือ การคำนวณต้นทุนกิจกรรม การบริหารสินทรัพย์และด้านการตรวจสอบ การทำหลักฐานการเงิน การบัญชี การรับเงิน การรักษาเงิน การควบคุม และแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัย 3 ปัจจัยหลักคือ ประการแรกคือการรับรู้เกี่ยวกับศูนย์เด็กนออยู่โดยมีผู้ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานนั้น ๆ เป็นที่กระจ่างชัด รับรู้ว่ามีเป้าหมายสุดท้ายจะเกิดอะไร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือใคร ตนเองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร ทั้งบทบาทเฉพาะบุคคลและบทบาทการประสานงานร่วมกันความรู้เหล่านี้ย่อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานบรรลุผลได้ ประการที่สอง คือความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กและอื่น ๆ ประการที่สาม คือความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกหน่วยของสังคม